

מועד הגשה - 25 ביוני 2025.
מהות התביעה – כספית, צווי עשה.
סכום התביעה – אינו ניתן להערכה, מעל 2.5 מיליון ש"ח.
סכום תביעה אישית – 2,350 ש"ח.
אגרה – 6,399 ש"ח, לפי פרט 11ב' לתוספת לתקנות בתי המשפט (אגרות), תשס"ז-2007.
אין הליך ייצוגי נוסף בקשר למסכת עובדתית דומה שהמבקש צד או היה צד לו.

דניאל תורג'מן

בענין:

נושא תעודת זהות מס' 062854690
מרחוב שירת הים 26 ניצן 7928700
מספר טלפון: 052-5311088

על ידי באי-כוחו גיל רון (מ.ר. 14921)
ואהרן רבינוביץ (מ.ר. 48346)
ממשרד גיל רון, קינן ושות', עורכי-דין
מגדל המוזיאון, רחוב ברקוביץ 4, תל-אביב 6423806
מס' טל': 03-6967676; מס' פקס': 03-6967673
דואר אלקטרוני - office@ronlaw.co.il

המבקש

- נ ג ד -

ש. שלמה רכב בע"מ

חברה פרטית מס' 513763219
מקריית שלמה, צריפין, ניר צבי 7290500

המשיבה

בקשה לאישור תובענה כייצוגית

בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006

הזמנה לדין

אל: המשיבה

הואיל והמבקש הגיש נגדך בקשה לאישור תובענה כייצוגית, הנך מוזמנת להגיש כתב תשובה בתוך תשעים ימים מיום שהומצאה לך הזמנה זו. לתשומת לבך, אם לא תגישי כתב תשובה, אזי לפי תקנה 130 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018, תהיה למבקש הזכות לקבל החלטה או פסק דין שלא בפניך.

(א) לאשר למבקש להגיש תובענה ייצוגית נגד המשיבה, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: חוק תובענות ייצוגיות);

נוסח התובענה הייצוגית מצורף לבקשה זו כנספח 1;

(ב) לקבוע, בהתאם לסעיפים 10 ו-14(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות, כי התובענה תוגש בשם כל אדם או תאגיד שכלי רכב שלו נפגע בתאונה עם כלי רכב שהמשיבה (או חברה קשורה) השכירה או החכירה (לרבות בעסקת ליסינג), שבגינה הוא קיבל פיצוי מהמשיבה, והמשיבה ביצעה הפחתה מסכום הפיצוי משום שהוא לא הפעיל את הביטוח המקיף שלו, כל זאת ביחס לתשלום שבוצע החל משבע שנים לפני הגשת בקשת אישור זו ועד הגשת התביעה לאחר אישורה; לחלופין בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע הגדרה אחרת לקבוצה;

(א) לקבוע, בהתאם לסעיפים 4(א)(3) ו-14(א)(2) לחוק תובענות ייצוגיות, כי המבקש יהיה התובע הייצוגי, וכי באי-כוחו החתומים על בקשה זו יהיו באי-הכוח המייצגים;

(ב) לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(3) לחוק תובענות ייצוגיות, כי המעשים המתוארים בבקשה זו מקימים עילות תביעה בגין הפרת חובה חקוקה, לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן: פקודת הנזיקין), בקשר לחובה לפצות צדדים שלישיים, הקבועה בנוהל המפקח על התעבורה במשרד התחבורה בנושא "ביטוח צד ג' לכלי רכב המיועדים להשכרה ולהחכרה (ליסינג)" ובהוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: הממונה על הביטוח); הפרת החובה לשלם לצד שלישי תגמולי ביטוח, לפי סעיף 68 לחוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981 (להלן: חוק חוזה הביטוח); הפרת חוזה לטובת צד שלישי, לפי סעיף 34 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 (להלן: חוק החוזים); הפרת החובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת, לפי סעיפים 39 ו-61 לחוק החוזים; עשיית עושר ולא במשפט, לפי סעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979 (להלן: חוק עשיית עושר ולא במשפט); וכל עילת תביעה אחרת שעולה מהעובדות שבבקשה זו;

(ג) לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(4) לחוק תובענות ייצוגיות, כי אלה יהיו הסעדים בתובענה הייצוגית:

(1) תשלום הסכומים שהופחתו על ידי המשיבה מהפיצוי המגיע לחברי הקבוצה בשל אי-הפעלת הביטוח המקיף, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית;

(2) הטלת איסור על המשיבה לבצע הפחתה בשל אי-הפעלת הביטוח המקיף;

(3) מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין; וכן –

(4) כל סעד אחר לטובת הקבוצה, חלקה, או הציבור, בהתאם לסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות;

(ד) להורות, בהתאם לסעיף 25 לחוק תובענות ייצוגיות, כי ההחלטה בבקשה זו תפורסם באופן שייקבע על ידי בית המשפט הנכבד, לרבות משלוח הודעות אישיות לחברי הקבוצה על ידי המשיבה ופרסום בולט באתר האינטרנט של המשיבה, וכן להורות כי המשיבה תישא בעלות הפרסום;

(ה) לאשר, בהתאם לסעיף 13 לחוק תובענות ייצוגיות, את התובענה כייצוגית, בנוסח המוצע או בכל שינוי עליו בית המשפט הנכבד יחליט, הכל כפי שייראה בעיני בית המשפט הנכבד ראוי לשם הבטחת ניהול הוגן ויעיל של התובענה הייצוגית; וכן

(ו) לחייב את המשיבה בהוצאות ובשכר טרחת עורכי הדין.

חלק ראשון - מבוא

1. המשיבה היא אחת החברות המובילות בישראל בתחום השכרת כלי רכב. לפי פרסומי המשיבה, צי הרכב שלה מונה עשרות אלפי מכוניות. בהתאם לחוזי השכירות, המשיבה מתחייבת לשאת בחבות של הנהגים כלפי צדדים שלישיים, בגין נזקי רכוש שנגרמו בתאונות.
2. המשיבה מבצעת הפחתה חסרת בסיס של הפיצוי לצד השלישי. היא טוענת כי היה על הצד השלישי להפעיל את הביטוח המקיף שלו משום שהדבר יניב למשיבה חיסכון, ולכן באי-הפעלת הביטוח המקיף הצד השלישי מפר את חובת הקטנת הנזק. על בסיס זה המשיבה מפחיתה מסכום הפיצוי המגיע לצד השלישי שיעור מהותי.
3. המקרה של המבקש משמש דוגמה לתופעה. המכונית של המבקש היתה מעורבת בתאונה, בה אשם נהג המכונית האחרת. מדובר במכונית שהושכרה על ידי המשיבה, והיא אחראית לפצות את המבקש. המבקש תיקן את המכונית, ותבע מהמשיבה את סכום התיקון. המשיבה לא חלקה על אחריותה, אך ביצעה הפחתה בשיעור של 19%. היא תלתה את ההפחתה בכך שהמכונית של המבקש תוקנה במוסך שנמצא בהסדר עם החברה שממנה הוא רכש ביטוח מקיף, ואם הוא היה מפעיל את פוליסת הביטוח המקיף שלו, המוסך היה גובה מחברת הביטוח סכום נמוך יותר עבור התיקון. לכן, כך לפי הטענה, עקרון הקטנת הנזק מחייב את המבקש להפעיל את פוליסת הביטוח המקיף.
4. הטענה בדבר החובה להפעיל את הביטוח המקיף חסרת יסוד. עלות התיקון משקפת את הנזק שנגרם למבקש. חובת הקטנת הנזק אינה רלוונטית. היא חלה על הקטנה של הנזק, ולא על גלגול הנזק מגורם אחד לגורם אחר – במקרה הזה, מהמשיבה אל המוסך. הרי הפעלת הביטוח המקיף משמעה, שהמוסך יגבה תשלום נמוך יותר עבור התיקון, כך שבמקום שהמשיבה תישא במלוא עלות התיקון, המוסך יישא בחלק מהסכום. לא קיימת חובה כזו, ואין לכך שום קשר להקטנת נזק.
5. ועוד, מדובר בדרישה לא סבירה. הצד השלישי נדרש לתקן את המכונית, ודורש החזר של סכום התיקון. בכך העניין צריך להתחיל ולהסתיים. המשיבה דורשת מהלקוח לערוך בירור משפטי ועובדתי, בקשר למוסך, לבדוק אם יש לו הסדר עם חברות ביטוח, אם ההסדר מניב הנחה בעלות התיקון, לבדוק אם הדבר יגרום לו עלות נוספת, לערוך בירור עם המשיבה, לבחון אם תוטל עליו עלות נוספת (כמו הגדלת פרמיית הביטוח בעתיד), ולבוא בדין ודברים עם המשיבה בקשר לכך. אין להעמיס דרישות אלה על הצד השלישי. ודאי שאין מדובר בפעולות סבירות שנכללות בגדר חובת הקטנת הנזק.
6. ההפחתה של המשיבה חסרת בסיס. המשיבה יודעת זאת. היא ניסתה להעלות טענה זו במספר הליכים משפטיים, וכשלה. במקום לקבל את הדין, היא ממשיכה ומבצעת את ההפחתה הלא חוקית.
7. בקשת האישור נועדה לגרום למשיבה לחדול מכך, ולחייב אותה לפצות את חברי הקבוצה בגין ההפחתות שבוצעו על ידה שלא כדין.

חלק שני – המשיבה מבצעת הפחתה שלא כדין בגין אי-הפעלת הביטוח המקיף על ידי הנפגע

8. המשיבה עוסקת בהחכרה (ליסינג) של כלי רכב, וכן בהשכרה לטווח קצר. המשיבה היא מהחברות המובילות בישראל בתחום זה. היא פועלת בעצמה או באמצעות חברות קשורות.

9. ההתקשרות בין המשיבה והשוכרים או החוכרים כוללת התחייבות לשאת בנזקים שייגרמו לצדדים שלישיים כתוצאה מהשימוש ברכב. כך לדוגמה, בסעיף 3.5.3 לחוזה ההשכרה נקבע כי "דמי השכירות כוללים כיסוי בגין נזקי רכוש לצד ג'". על החובה לפצות צדדים שלישיים אין מחלוקת, והמשיבה אף מפצה צדדים שלישיים בפועל בגין תאונות עם מכוניות שלה ושל חברות קשורות.

העתק של חוזה ההשכרה מצורף לבקשה זו כנספח 2.

10. במקרים רבים המשיבה מבצעת הפחתה שלא כדין מסכום הפיצוי המגיע לצד השלישי. המשיבה מודיעה לצד השלישי כי היה עליו להפעיל את הביטוח המקיף שלו, כך שחברת הביטוח שלו הייתה מפצה אותו בגין הנזק, וכי אם הוא היה עושה כך עלות התיקון הייתה קטנה, בשל הנחה שניתנת על ידי המוסד לחברת הביטוח. המשיבה מזמינה את המבוטח להפעיל את הביטוח המקיף גם לאחר מעשה. לטענת המשיבה, חובה זו נובעת מעקרון הקטנת הנזק.

11. ביום 14 בנובמבר 2024 המכונית של המבקש היתה מעורבת בתאונה. מכוניתו נפגעה ממכונית של המשיבה, שהושכרה או הוחכרה על ידה. המבקש פנה למוסד האומן באשקלון, שתיקן עבורו את המכונית. עלות התיקון עמדה על 12,367 ש"ח. נוסף על כך נגרמה למכונית ירידת ערך בסכום של 2,705 ש"ח, והועסק לצורך העניין שמאי בעלות של 1,270 ש"ח. המבקש תבע סכומים אלה מהמשיבה באמצעות נטלי סעדון – ניהול תביעת רכב.

העתק מכתב דרישת התשלום למשיבה מיום 6 בינואר 2025 מצורף לבקשה זו כנספח 3.

12. ביום 4 בפברואר 2025 המשיבה הודיעה למבקש כי הוחלט לפצות אותו בסכום של 11,287 ש"ח, הכולל נזק ישיר בסכום של 10,017 ש"ח ושכר טרחת שמאי, בסכום של 1,270 ש"ח. בהתייחס לנזק הישיר צוין כי "קוזזו 19% הנחת מוסד הסדר" (לכן שולם לו סכום של 10,017 ש"ח במקום 12,367 ש"ח). המשיבה הסבירה - "מבדיקתנו נמצא כי רכב התובע תוקן במוסד הסדר של החברה המבטחת אותו בביטוח מקיף. בהתאם לדין חלה על התובע חובה לפעול להקטנת הנזק. במסגרת זו התובע נדרש להפעיל את פוליסת הביטוח שלו שכן למבטחת שלו הסדר עם המוסד בו תיקן את הרכב והדבר יביא להקטנה משמעותית של עלויות התיקון. מבדיקתנו, על המוסד ליתן את ההנחה על עלות התיקון גם בדיעבד. נציין שהתובע אינו צפוי להנזק עקב הפעלת הפוליסה, שכן: ככל שתחול על התובע השתתפות עצמית, אנו נישא בה. לא צפויה התייקרות של הפוליסה בגין הפעלתה שכן לפי הדין (תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986), אירוע לא ידווח בטופס עבר ביטוח/תאונתי, אם חברת הביטוח קבלה מעל 75% מהשיבוב, והפיצוי שאושר על ידינו לעיל עולה על שיעור זה. כמובן שאם מסיבה כלשהי הפרמיה תתייקר עקב הפעלת הפוליסה בגין תאונה זו, אנו נשא בסכום העודף". כמו כן שולם למבקש סכום ירידת הערך שהוא תבע – 2,705 ש"ח.

העתק מכתב המשיבה מיום 4 בפברואר 2025 ואישורי התשלום למבקש מצורפים לבקשה זו כנספח 4.

13. אין שום בסיס לרעיון כי נפגע חייב להפעיל ביטוח מקיף, בגלל טענה כי הדבר יביא להפחתה במחיר התיקון, כך שהמוסד יאלץ לשאת בחלק מהעלות. אין לכך שום קשר לחובת הקטנת הנזק. הנזק נשאר אותו נזק כך או כך. מדובר בשאלה על מי יושת הנזק, על המשיבה לבד או גם על המוסד. המשיבה לוקה בהבנה שגויה של חובת הקטנת הנזק. חובה זו נועדה להקטין את הנזק, ולא לגלגל אותו לאחרים.

14. בת"א (מחוזי תל אביב) 8227-07-16 **חברת החשמל לישראל בע"מ נ' מנופי אבי תובלה ושירותים (1991) בע"מ** (נבו 6.9.2020) נדונה תביעה של חברת החשמל כנגד חברת מנופים וכנגד חברת הביטוח כלל, המבטחת של חברת המנופים, בגין נזק שחברת המנופים גרמה לחברת החשמל. בהליך זה הועלתה טענה כי עקרון הקטנת הנזק מחייב את חברת החשמל להפעיל את הכיסוי הביטוחי שלה, בחברת הראל. בית המשפט דחה את הטענות וקבע כי "באשר לטענה לחובת הקטנת הנזק – גם טענה זו דינה דחייה. מבטוח אינו מחויב להפעיל את הביטוח שלו. הוא מחויב להקטין את נזקו אך לא את נזקו אלא את נזקו של המזיק. הנזק לו טוענת חברת החשמל הינו אותו נזק, בין אם היא תובעת את 'מנופי אבי' ובין אם היא דורשת תגמולי ביטוח מ'הראל' מכוח הפוליסה. לא קמה טענה כי חברת החשמל לא פעלה להקטנת הנזק עצמו. הטענה היא שאם הייתה חברת החשמל מפעילה את הפוליסה שלה ב'הראל', היה נחסך ממנופי אבי הצורך בניהול התביעה והסיכון שייגרם לה נזק כלכלי משמעותי נוכח טענות המבטחת שלה, 'כלל', בעניין תחולת הביטוח. לא זו משמעות העיקרון של חובת הקטנת הנזק על ידי הניזוק" (פסקה 33). הנה, ברור כי אין שום קשר בין טענת המשיבה ובין חובת הקטנת הנזק.
15. המשיבה יודעת כי ההפחתה חסרת יסוד. היא כבר העלתה טענה זו בהליכים משפטיים, והטענה נדחתה. פעם אחר פעם. בתאד"מ (שלום כפר סבא) 34529-09-23 **אבו שרף נ' ש. שלמה רכב בע"מ**, פסקה 17 (נבו 29.9.2024) (להלן: **ענין אבו שרף**), נקבע כי "יש לדחות את טענת הנתבעת לפיה הפעלת פוליסת ביטוח המקיף על ידי הניזוק נכללת בגדר הנטל המוטל על הניזוק להקטין את נזקיו - כך שאין לראות בניזוק שלא הפעיל פוליסת ביטוח המקיף כמי שלא פעל להקטין את נזקיו".
16. בית המשפט הציג שלל נימוקים לקביעה זו. נקבע כי "זכותו של בעל פוליסת ביטוח מקיף לבחור מתי להפעיל את הפוליסה ומתי להימנע מכך ולא ניתן לראות באי הפעלת פוליסת ביטוח המקיף כמי שלא פעל להקטנת נזקיו" (עניין **אבו שרף**, פסקה 21).
17. נוסף על כך, "הפעלת ביטוח המקיף כרוכה לרוב בתשלום השתתפות עצמית. להפעלת ביטוח המקיף יכולות להיות השלכות שונות על המבוטח, לרבות כלכליות וזאת מעבר לתשלום ההשתתפות העצמית, כמו עלייה במחיר הפרמיה בעת חידוש הפוליסה, סירוב של חברת הביטוח לבטח את המבוטח לשנה נוספת, הרעה בתנאי הפוליסה, דרישה של המבטחת להוספת אמצעי מיגון נוספים הכרוכים בעלויות נוספות ועוד" (עניין **אבו שרף**, פסקה 19). אמנם המשיבה התחייבה לפצות את המבקש בגין ההשתתפות העצמית וייקור הפרמיה, אך המבקש אינו צריך לשלם סכומים אלה, ולאחר מכן לתבוע אותם מהמשיבה, ולקוות שהיא תעמוד בהתחייבותה. בהקשר זה נקבע בעניין **אבו שרף** כי "אין להתעלם מהעובדה כי באפשרות של הפחתת הנזק של המזיק על ידי הפעלת הפוליסה קיימת סכנה שבהפעלת הפוליסה תפגע עצם החזרת המצב לקדמותו. במקרה שכזה נדרש המזיק להעמיד את עצמו אל מול סיכונים כלכליים וחוסר וודאות ביטוחית. איני סבור כי עלינו לדרוש מהניזוק לנקוט בפעולות שיכולות להעמידו בחוסר וודאות ביטוחית ולגרום לו לנזקים כלכליים, כדי להקטין את הפיצויים שעל המזיק לשלם לו" (פסקה 21).
18. בית המשפט הציג נימוק נוסף, לפיו "דרישת הנתבעת מהניזוק להפעיל את פוליסת ביטוח המקיף, אינה ... בגדר 'אמצעים סבירים' להקטנת הנזק. אומנם, ייתכן כי הפעלת פוליסת ביטוח המקיף ותיקון הרכב במוסד הסדר תזכה את מבטחת הניזוק בהנחה בעלות התיקון בהתאם להסדר בין חברת הביטוח ובין המוסד, אולם המידע אשר אמור להיות בידעת הניזוק והפעולות הנדרשות ממנו לצורך קבלת המידע ובדיקת הכדאיות הכלכלית בהפעלת פוליסת ביטוח המקיף לעומת אי הפעלתה, משמען שעל הניזוק להתאמץ באופן מיוחד ואף לצאת מגדרו בנסותו למלא את החובה המוטלת עליו להקטין את נזקו. לפי הנתבעת, על הניזוק לברר לפני תיקון רכבו ולפני קבלת ההחלטה באם להפעיל את ביטוח המקיף או לאו, אם המוסד

בו החליט לתקן את רכבו נמצא בהסדר כלשהו עם מבטחתו ואם השמאי אותו בחר לבדוק את רכבו נמצא אף הוא בהסדר עם מבטחתו, ואם התשובה חיובית, האם המוסך ו/או השמאי מעניקים למבטחתו הנחה כלשהי ואם כן, מה תנאי ההסדר ושיעור ההנחה. עוד מבקשת הנתבעת מהניזוק להכיר את הנחיות המפקח על הביטוח לעניין הפעלת הפוליסה ורישום תביעות בעברו הביטוחי בעקבות הפעלת הפוליסה וזאת לאחר שיקבל תשובה מאת המזיק אודות שיעור הפיצוי שבכוונתו לשלם לו ואם המזיק מוכן לפצותו בגובה ההשתתפות העצמית - כל זאת על מנת לאפשר למזיק ליהנות מהנחת ההסדר שבין המבטחת ובין המוסך והשמאי, ככל שקיימת" (פסקה 20).

19. כאמור, כלל לא מדובר בהקטנת הנזק. ואכן, בעניין **אבו שרף** נקבע כי "ש[ה]לכה למעשה הנזק לא הוקטן אלא 'גולגל' מהניזוק למיטיב" (פסקה 19).

20. מעבר לכך, והרבה למעלה מהצורך, דרישת המשיבה להפעלת הביטוח מבוססת על סברה בנוגע להסדרים בין המוסך ובין חברת הביטוח, לפיה אם הנפגע היה מפעיל את הביטוח המקיף שלו, המוסך היה גובה סכום נמוך יותר. המבקש כופר בסברה זו ודוחה אותה. מעבר לכך, ודאי שהנפגע לא אמור לקיים בירור עובדתי בקשר להיבטים כאלה כתנאי לקבלת פיצוי מלא.

21. למרבה הצער, המשיבה ממשיכה ומבצעת את ההפחתה, ביודעה כי אין לכך בסיס חוקי. בתי המשפט נדרשו פעם אחר פעם לחזור על קביעות אלה ולדרוש מהמשיבה לשאת בעלות התיקון, ללא הפחתה. ראו תאד"מ (שלום כפר סבא) 54196-11-23 **יודובסקי נ' ש. שלמה רכב בע"מ** (נבו 28.4.2025); תאד"מ (שלום ת"א) 54743-02-24 **צדוק נ' ש. שלמה רכב בע"מ** (נבו, 18.3.2025); תאד"מ (שלום פתח תקוה) 16977-07-23 **עמר נ' ש. שלמה רכב בע"מ** (נבו 11.12.2024); ותאד"מ (שלום פתח תקוה) 54912-01-24 **אשר נ' ש. שלמה רכב בע"מ** (נבו 5.3.2025); ועוד.

22. הנה, המצב המשפטי ברור. המשיבה חייבת לשאת בעלות התיקון. היא אינה רשאית לבצע הפחתה, על בסיס הרעיון התיאורטי שהנפגע יפעיל ביטוח של המכונית שלו. למרות זאת, המשיבה ממשיכה לבצע הפחתה שלא כדין של הפיצוי, ככל הנראה בתקווה שהצד השלישי אינו מודע לכך והוא לא ימצה את זכויותיו.

חלק שלישי – עילות התביעה

23. מעשי המשיבה ומחדליה מקימים לחברי הקבוצה שלל עילות תביעה, כולן מבוססות היטב.

24. על המשיבה חלה חובה לפצות את הצד השלישי בגין הנזק שנגרם לו. מספר מקורות מבססים חובה זו.

25. חובת המשיבה לפצות את הצד השלישי קמה מכוח דיני הפיקוח על מצרכים ושירותים, המוסדרים בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח-1957 (להלן: חוק הפיקוח). מכוח חוק זה הוצא ביום 28 באפריל 1985 צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הסעת סיור, הסעה מיוחדת והשכרת רכב), תשמ"ה-1985. הצו קובע, בין השאר, כי מי שמעוניין להעניק שירות השכרת רכב חייב לקבל רישיון. סעיף 19 לצו קובע את התנאים לקבלת רישיון להפעלת שירותי השכרת רכב בישראל, ובכלל זה על מבקש רישיון להוכיח למפקח על התעבורה במשרד התחבורה כי "ברשותו ביטוח, להנחת דעתו של המפקח, לגבי כלי הרכב לתקופת תקפו של הרישיון" (סעיף 19(7)). עם זאת, לפי "נוהל בנושא ביטוח צד ג' לכלי רכב המיועדים להשכרה ולהחכרה" (ליסינג) של המפקח על התעבורה מיום 15 בדצמבר 2008, חברת ההשכרה רשאית ליטול על עצמה את הפיצוי לצדדים שלישיים, ובמקרה כזה חלות עליה כל החובות שחלות על חברות ביטוח, לרבות עמידה בהוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון. כך נהגה המשיבה.

נוהל ביטוח צד ג' מיום 15 בדצמבר 2008 מצורף לבקשה זו כנספח 5.

26. סעיף 63(א) לפקודת הנזיקין מורה כי "מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק – למעט פקודה זו – והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו".
27. כל יסודות עולת הפרת חובה חקוקה מתקיימים. המשיבה איננה מקיימת את החובה לפצות צדדים שלישיים המוטלת עליה לפי הנוהל; הנוהל נועד לטובת הצדדים השלישיים, ההפרות גרמו להם נזק; והנזק הוא מהסוג שאליו התכוון הנוהל.
28. מעשי המשיבה מקימים לחברי הקבוצה גם עילת תביעה מכוח הפרת חוזה לטובת צד ג', לפי סעיף 34 לחוק החוזים. הפרת ההתחייבות כלפי המבוטחים בביטוח אחריות כלפי צדדים שלישיים (נספח 2, סעיף 3.5.3), והפרת ההתחייבות כלפי המדינה לנהוג בהתאם לרישיון העסק – מהוות הפרת חוזה לטובת צד שלישי (הניזוק).
29. סעיף 1 לחוק חוזה הביטוח מגדיר חוזה ביטוח כך - "חוזה בין מבטח לבין מוטב המחייב את המבטח, תמורת דמי ביטוח, לשלם, בקרות מקרה הביטוח, תגמולי ביטוח למוטב". סעיף 65 לחוק זה מורה כי "בביטוח אחריות חייב המבטח לשפות בשל חבות כספית שהמבוטח עשוי להיות חייב בה לצד שלישי; ...".
30. כפי שהראינו, המשיבה מתחייבת לשאת בחבות של מי שנהג במכונית השכורה, כלפי צדדים שלישיים. המשיבה אינה נושאת באחריות זו בחינם. חלק מדמי השכירות שמשלמים השוכרים למשיבה נועדו לכסות את החבות של המשיבה כלפי צדדים שלישיים. על כן, זהו חוזה ביטוח לכל דבר ועניין.
31. חוק חוזה הביטוח חל על כל חוזה המקיים את ההגדרות שקבועות בו. התחולה של הוראות חוק חוזה הביטוח אינה תלויה ברישיון, היתר או אישור לעסוק בביטוח, אלא בתוכן ההסכם. החוק חוקק כחלק מדיני החוזים המיוחדים, הכוללים את חוק המכר, תשכ"ח-1968, חוק המתנה, תשכ"ח-1968, חוק חוזה קבלנות, תשל"ד-1974, ועוד. בקשר לכך נאמר כי "חקיקת החוזים המיוחדים משתרעת על מתחם רחב מאוד של סוגי יחסים. אין היא מבחינה בדרך כלל בין עסקאות מסחריות לבין עסקאות צרכניות, וביניהן לבין עסקאות שנערכות בין פרטים" - מיגל דויטש **דיני חוזים מיוחדים** א, 27 (2008) (להלן: **דויטש חוזים מיוחדים**).
32. לחברי הקבוצה עומדת עילת תביעה בגין הפרת החובה לשלם לצד שלישי את תגמולי הביטוח, הקבועה בסעיף 68 לחוק חוזה הביטוח.
33. נוסף על כך, מעשי המשיבה מקנים לחברי הקבוצה עילת תביעה מכוח החובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת בקיום חוזה וכל חיוב אחר, הקבועה בסעיפים 39 ו-61(ב) לחוק החוזים. הפחתה מופרכת מתגמולי הביטוח לוקה בחוסר תום לב וסוטה מדרך מקובלת. הדבר מקבל משנה תוקף נוכח פערי הכוחות הקיימים בין הצדדים.
34. לבסוף, חברי הקבוצה מחזיקים בעילה מכוח סעיף 1(א) לחוק עשיית עושר ולא במשפט. הוראת חוק זו מורה כי "מי שקיבל שלא על פי זכות שבדין נכס, שירות או טובת הנאה אחרת (להלן – הזוכה) שבאו לו מאשר אחר (להלן – המזכה), חייב להשיב למזכה את הזכיה ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה – לשלם לו את שוויה". המשיבה מפרה את החובה החלה עליה על פי דין לשלם לצד השלישי את מלוא הפיצוי, וכך מקבלת שלא על פי זכות שבדין נכס וטובת הנאה (כספים), שבאו לה מאדם אחר (הצד השלישי). המשיבה חייבת להשיב את הזכיה.
35. מכל אלה עולה כי לחברי הקבוצה עילות תביעה מצויינות.

חלק רביעי - הסעדים

36. עילות התביעה מזכות את חברי הקבוצה בסעדים הבאים:
- 36.1. תשלום הסכומים שהופחתו על ידי המשיבה מהפיצוי המגיע לחברי הקבוצה בשל אי-הפעלת הביטוח המקיף, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית;
- 36.2. הטלת איסור על המשיבה לבצע הפחתה בשל אי-הפעלת הביטוח המקיף;
- 36.3. מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין; וכן –
- 36.4. כל סעד אחר לטובת הקבוצה, חלקה, או הציבור, בהתאם לסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות.
37. הנזק של המבקש עומד על סכום של 2,350 ש"ח. זהו הסכום שהופחת על ידי המשיבה מהפיצוי, שלא כדין. לסכום זה יש להוסיף הפרשי הצמדה וריבית.
38. סעיף 4(ב) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "לענין סעיף זה, כאשר אחת מיסודות העילה הוא נזק – (1) בבקשה לאישור שהוגשה בידי אדם כאמור בסעיף קטן (א)(1) – די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם לו נזק". המבקש עומד בדרישה זו.
39. למבקש קשה להעריך את סכום הנזק הכולל שנגרם לחברי הקבוצה. לאור המספר הגדול של כלי הרכב שבבעלות המשיבה, ברור כי מדובר בסכומים מהותיים. המבקש מעריך כי מדובר במיליוני ש"ח, ודאי סכום העולה על 2.5 מיליון ש"ח.
40. בהתאם לתקנות 2(א)(11) ו-2(א)(12) לתקנות תובענות ייצוגיות, תש"ע-2010, יש לציין בבקשת אישור את הגמול ושכר הטרחה המבוקשים. המבקש עותר לקבוע גמול בשיעור של 7.5% משווי ההטבה לציבור, לרבות בגין תיקון התנהלות המשיבה בעתיד (בתוספת מס ערך מוסף), ושכר טרחה בשיעור של 25% בגין סכום שנגבה בפועל עד ל-5 מיליון ש"ח; שכר טרחה בשיעור של 20% בגין סכום שבין 5 מיליון ש"ח ל-10 מיליון ש"ח; ועל כל סכום מעל 10 מיליון ש"ח - שכר טרחה בשיעור של 15%.

חלק חמישי - מתקיימים כל התנאים לאישור התובענה כייצוגית

41. תובענה זו ממלאת בבירור אחר כל התנאים הדרושים לצורך אישורה כתובענה ייצוגית.
42. סעיף 3(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השניה או בענין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית..."
43. בפרט 1 לתוספת השניה נקבעה הקטגוריה הבאה – "תביעה נגד עוסק, כהגדרתו בחוק הגנת הצרכן, בקשר לעניין שבינו לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו". המשיבה נותנת שירות דרך עיסוק, ולכן היא עוסק כהגדרתו בסעיף 1 לחוק הגנת הצרכן, תשמ"א-1981.
44. ברע"א 2598/08 **בנק יהב לעובדי מדינה בע"מ נ' שפירא** (נבו 23.11.2010) (להלן: ענין **שפירא**), בית המשפט העליון קבע כי יש לפרש את המונח "בקשר לעניין שבינו לבין לקוח" באופן רחב, הכולל שירותים שעוסק נותן לנושים של הלקוח, כאשר מדובר בחלק מהפעילות הרגילה שלו. באותו מקרה, נקבע כי כאשר הפעילות העסקית השוטפת של בנק מחייבת מתן שירותים לצדדים שהבנק אינו צד לחוזה עמם, יש לראות בהם לקוחות של הבנק לעניין חוק תובענות ייצוגיות (פסקאות כ"ט-ל"ה לחוות הדעת של כבוד השופט רובינשטיין). הדברים יפים לענייננו. הפעילות השוטפת של המשיבה, השכרת כלי רכב, כוללת התחייבות לשאת בנזקים שייגרמו לצדדים שלישיים. על כן, לצורך תחולת חוק תובענות ייצוגיות, יש לראות בצדדים השלישיים לקוחות של המשיבה.

45. בענין **שפירא** נדונה הפרשנות של פרט 3 שבתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות, הנוגעת לקשר בין בנק ולקוח. בית המשפט העליון קבע כי אותה פרשנות חלה גם ביחס לפרטים 1 ו-2 לתוספת השניה (שם, פסקה כ"ה). כך נקבע, לאור המטרה של חוק תובענות ייצוגיות – אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו" (שם, פסקה ל"ב).
46. כמו כן, מדובר בענין שבין המשיבה לבין השוכרים והחוכרים – לקוחותיה הישירים – שכן הענין עולה מההסכמים עימם. על כן, גם מטעם זה, מדובר בענין שבין עוסק ולקוח, גם אם הלקוח הוא לא זה שתובע את זכותו, אלא צד שלישי (לדיון באפשרות זו, ללא הכרעה, ראו ענין **שפירא**, פסקה 3 לחוות הדעת של כבוד השופט פוגלמן).
47. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה: (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה; (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין; (3) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת; ... (4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב". הבקשה ממלאת אחר תנאים אלו.
48. היסודות של עילות התביעה משותפים לכל חברי הקבוצה. המשיבה פועלת באותו אופן כלפי רבים. כך עולה מהמקרה של המבקש, ומפסקי דין רבים אותם הזכרנו. עולה מהם בבירור שמדובר בנוהל של המשיבה, ולא בהפחתה שהונהגה רק לכבוד המבקש.
49. לשם בירור עילת התביעה, בית המשפט הנכבד יידרש לדון ולהכריע, בראש ובראשונה, בשאלה האם המשיבה רשאית להפחית מן הפיצוי בשל אי-הפעלת הביטוח המקיף על ידי הצד השלישי. ברור כי היסודות המשותפים למבקש וליתר חברי קבוצת התובעים מהווים המרכיב העיקרי, אפילו הבלעדי, בהתדיינות זו. המערכת העובדתית והמשפטית, עליה מבוססת הבקשה, משותפת למבקש ולכלל הקבוצה.
50. נוכח הנימוקים שהוצגו, קיימת אפשרות סבירה שהשאלות יוכרעו לטובת הקבוצה, ואף אפשרות יותר מסבירה.
51. תביעה ייצוגית תעמיד את הדרך היעילה וההוגנת להכרעה בענין. חברי הקבוצה אינם מחזיקים במומחיות בתחום הביטוח. הדבר מקנה למשיבה יתרון משמעותי על פניהם. גם סכום התביעה האישי לרוב מקשה על מימוש הזכויות של הצדדים השלישיים. גודל הקבוצה מצדיק גם הוא את אישור התובענה כייצוגית. בנסיבות אלה, יעיל והוגן לפעול למימוש זכויות חברי הקבוצה בתביעה ייצוגית.
52. ענינם של חברי הקבוצה מיוצג ומנוהל בדרך הולמת ובתום לב. המבקש פועל על מנת לתקן את הליקויים בהתנהלות המשיבה, ולהשיג סעד הולם עבור חברי הקבוצה.
53. לסיכום, כל התנאים לאישור התובענה כייצוגית מתקיימים בבירור.

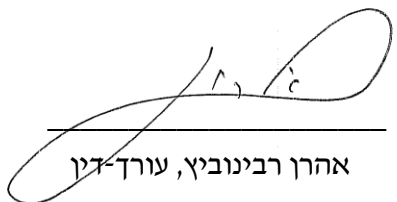
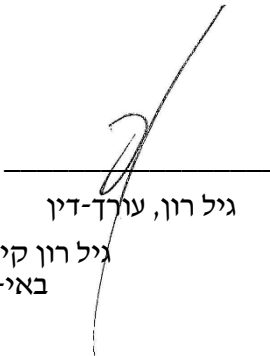
חלק שישי – סוף דבר

54. מדובר במקרה ברור ופשוט. המשיבה מחויבת לפצות ניזוקים בגין נזק שגרם מי שנהג ברכב המושכר או מוכר על ידה. על חובת הפיצוי אין מחלוקת. המשיבה מפחיתה מתגמולי הביטוח, בשל העובדה שהניזוק בחר לא להפעיל ביטוח מקיף. היא אינה רשאית לעשות כן.
55. על המשיבה להשיב את הסכומים שהיא הפחיתה באופן בלתי-חוקי, ולהפסיק את ההתנהלות הפסולה.

56. בקשה זו נתמכת בתצהיר המבקש, המאמת את העובדות המופיעות בה.

57. בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר את התביעה כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, ולהורות כמבוקש בפתח הבקשה.

58. מן הדין ומן הצדק לקבל את הבקשה.

	
אהרן רבינוביץ, עורך-דין	גיל רון, עורך-דין
גיל רון קינן ושות' עורכי-דין באי-כוח המבקש	